

Representantforslag 74 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Anders Tyvand, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad

Dokument 8:74 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Anders Tyvand, Geir Jørgen Bekkevold og Kjell Ingolf Ropstad om flere tiltak for å beskytte barn mot pornografi

Til Stortinget

Bakgrunn

Norske barn og ungdom har stor mediekompetanse og er brukere av Internett i stor grad. Dette medfører at barn eksponeres for potensiell risiko på nett. Gjennom Internett har også barn fri tilgang til innhold med barnemishandling, voldtekter, pornografi og andre seksualiserte kriminelle handlinger. Ifølge en internasjonal studie fra 2011, som ble gjennomført med intervjuer av barn mellom 9 og 16 år og deres foreldre i 25 land, toppe Norge listen over barn som har sett bilder av seksuell karakter på Internett. 34 pst. av norske barn sier de har sett slike bilder på nett, mens gjennomsnittet blant de andre landene i undersøkelsen er på 14 pst. Resultater fra studien viser at 22 pst. av barn mener pornografi er den største risikoen de står overfor på Internett, og 23 pst. av barna som har sett seksuelle bilder på Internett, føler seg plaget av det. Ifølge en rapport fra Redd Barna (2015) viser studier at pornografi har innvirkning på ungdoms seksuelle handlinger. Den viser at ungdom føler seg presset til å etterligne handlinger fra pornofilmer. Forskere har uttrykt bekymring for at pornografi medfører at ungdommer ikke klarer å sette grenser og uttrykke hva de opplever som trygt.

Ifølge en rapport fra Medietilsynet (2016) fremgår det at barn ser tidligere på pornografi enn før. Halvparten av gutter mellom 9 og 16 år bruker por-

no- eller sexsider, mens 12 pst. av jentene gjør det samme. Over 33 pst. av barn mellom 13 og 16 år oppgir at de noen ganger bruker pornografiske sider på Internett, og 12 pst. sier de bruker det ofte.

I Storbritannia tok tidligere statsminister David Cameron til orde for et forslag om at internettleverandører skulle tilby et forhåndsinnstilt filter som blant annet blokkerer barns tilgang til pornografi. Etter dialog med internettleverandørene har alle de fire største nettleverandørene introdusert familievennlige nettverksfiltre til nye kunder. Ifølge en studie har 42 pst. av britiske barnefamilier en form for foreldrekontroll.

I Norge finnes det gratis eller rimelige pornofiltre tilgjengelig på markedet. De fleste er programmer som kan installeres som tillegg til en nettleser. Et slikt filter krever installering fra den enkelte bruker på hver eneste enhet og nettleser på enheten. Dersom man bruker mange ulike enheter, deriblant nettbrett og smarttelefon, vil dette være mer teknisk og praktisk utfordrende. Pornofilteret i Storbritannia har både sterke tilhengere og motstandere. Selv om det er bred moralsk støtte for målet om å skåne barn fra pornografi, er det uenighet omkring hvilke metoder og tiltak som bør settes i gang for å få dette til. På den ene siden ser man at noe av den mest sentrale kritikken mot implementeringen av pornofilteret i Storbritannia har gått ut på at noen informasjonstjenester er blitt blokkert fordi disse har blitt mistolket som pornografi. Det er også blitt løftet frem problemstillinger knyttet til personvern, ytringsfrihet og de rent tekniske utfordringene med en målrettet implementering. I debatter om å sette i gang lignende type tiltak i Norge, ser man at samme type problemstillinger som i Storbritannia blir pekt på som mulige hindre for å gjennomføre lignende tiltak med suksess i Norge.

Kristelig Folkeparti har tidligere offentlig tatt til orde for at man også i Norge skal sikre alle tilgang til pornofilter for å beskytte barn mot pornografi. I denne debatten har blant andre IKT Norge uttrykt støtte til målsettingen om å beskytte barn fra prematur seksualisering, samtidig som det har blitt pekt på at et generelt pornofilter ikke nødvendigvis er veien å gå. I debatten i Norge har det også blitt uttrykt en generell skepsis mot å regulere Internett av hensyn til yttringsfriheten. Forslagsstillerne mener dette er en sunn skepsis, samtidig ser man en utvikling hvor det er blitt viktigere å moderere innhold på Internett; det er regelmessig slik at innlegg fjernes dersom de er i strid med lovgivningen eller nettsidens retningslinjer. Det kreves også stadig flere steder at man identifiserer seg for å delta på åpne debattsider. I disse tilfellene er det den som administrerer nettsiden, som tar ansvar for innholdet basert på redaktøransvar og annet regelverk. I disse situasjonene er det i stor grad aktørene selv, og ikke myndighetene, som gjør at innholdet på nettsidene blir sensurert.

Utfordringen med selskapene bak de åpne porno-nettsidene er at disse ikke tar «redaktøransvar» for å beskytte barn mot pornografisk innhold på internett. Når aktørene ikke tar ansvar for å håndheve det regelverk som gjelder i samfunnet, må samfunnet selv ta grep om en situasjon som ellers utvikler seg på en skadelig og uønsket måte. Når myndighetene griper inn med kontroll i en slik situasjon, er det vanskelig å se at yttringsfriheten blir krenket. Tvert om er det pornobransjen som bevisst har valgt å krenke lovverket ved å legge materiale åpent for barn.

På tross av de tidligere påpekte bekymringene rundt tekniske utfordringer med et filter, må det understrekes at myndighetene allerede kontrollerer internettrafikk. I Norge har man et nettfiler mot overgrepsmateriale av barn (ofte noe upresist kalt barnepornografi). Filteret baserer seg på et samarbeid mellom Telenor og Kripos, hvor Kripos hele tiden gir Telenor oppdaterte lister med nettsider som bør blokkeres. Det er Kripos som vurderer hvorvidt innholdet er lovlig eller ikke, mens Telenor står for den tekniske løsningen og administrerer filtreringsprosessen. Ifølge Telenors nettsider har man hatt så gode resultater med filteret i Norge at flere land og mobiloperatører nå har gått sammen for å gjøre filteret verdensomspennende.

Når det gjelder innvendingene relatert til yttringsfriheten, har man eksempel på at myndighetene uhindret av yttringsfriheten har begrenset innhold på nett. For eksempel ved endringen i åndsverkloven § 56c fra 2013, hvoretter nettleverandører kan pålegges å

«hindre eller vanskeliggjøre tilgang til nettsted der det i stort omfang gjøres tilgjengelig materiale som åpenbart krenker opphavsrett eller andre rettigheter etter denne lov.»

Denne hjemmelen ble i 2015 benyttet til å pålegge flere internettilbydere å blokkere tilgangen til sju nettsteder der opphavsrett ble krenket. Dersom et generelt pornofilter blir vurdert som uhensiktsmessig fra et fagteknisk hold, er det gode grunner for å kunne innføre en hjemmel som krever at nettsider som ikke har noen alderskontroll eller som viser ulovlig pornografi, blokkeres av nettleverandør.

Basert på de foreløpige erfaringene til myndighetene i Storbritannia har den britiske regjeringen nylig tatt til orde for å blokkere pornonettsider som verken har eller er villig til å innføre alderskontroll på besøkende. I praksis innebærer en slik tilnærming en strengere regulering av nettsider med pornografisk innhold. Det sistnevnte eksempelet illustrerer at det er flere praktiske tilnærminger til hvordan myndighetene kan ta en mer aktiv rolle i å beskytte barn fra seksualisering gjennom pornografi.

Forslagsstillerne har på bakgrunn av tilbakemeldinger fra tidligere debatter om temaet opplevd at det finnes en klar erkjennelse av behovet for å beskytte barn fra den økte seksualiseringen på nettet. Samtidig uttrykkes det en usikkerhet rundt hvordan disse problemstillingene konkret skal løses. Den raske digitale revolusjonen gjør at myndigheter står overfor helt nye problemstillinger. Forslagsstillerne ønsker å advare mot at politikere grunnet berøringsangst og manglende teknologikompetanse i disse komplekse problemstillingene blir stående på sidelinjen. Tiden er overmoden for nye tiltak for å beskytte barn og fremtidige generasjoner.

Forslag

På bakgrunn av dette fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utnevne et tverrfaglig utvalg som har som formål å legge frem nye tiltak som i større grad beskytter barn mot pornografi og økt seksualisering.
2. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med nettleverandørene for å sikre alle internetbrukere enkel tilgang på nettverksfiltre som blokkerer barns tilgang til pornografi.

3. Stortinget ber regjeringen vurdere blokkering av pornografiske nettsteder som ikke innfører alderskontroll på besøkende.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at grunnskolen blokkerer for at elever får tilgang til pornografi i skoletiden.

23. mars 2017

Knut Arild Hareide

Olaug V. Bollestad

Anders Tyvand

Kjell Ingolf Ropstad

Geir Jørgen Bekkevold

